

Mordechai ben Hilel kommentárjának 1373-diki zsidó pergament kézírata és egy inkunábulum (Clementis V. Constitutiones. Mainz, Peter Schöffler von Gernsheim 1471.), az esztergomi érseki könyvtárból szintén egy inkunábulum (Missale Strigoniense, 1491), a kassai Felsőmagyarországi Muzeumból egy antifonale s Ráth György gyűjteményéből: (Peter Schwarz) Stern Messias cz. 1477-iki fametszetekkel díszített inkunábulum voltak kiállítva Brűnben.

E—r.

Outlines of the History of Printing in Finland by Valfrid Vasenius . . . translated . . . (with notes) by E. D. Butler. London, 1898. 8-rét.

Butler, a magyar akadémia és Kisfaludy-társaság tagja, lefordította finn nyelvből angolra dr. Vasenius helsingforsi egyetemi tanárnak a finnországi nyomdászat történetéről tartott ama értekezését, melyet a tipografia odavaló behozatalának 250 éves fordulója alkalmával tartott 1892-ben a helsingforsi egyetemen. Fordító sok érdekes és tanulságos jegyzetet csatolt az eredeti dolgozathoz a finn irodalomban kevésbé járatos olvasó fölvilágosítására.

Dr. Vasenius a bibliografia barátjait már egy előbbi munkájával örök halálra kötelezte volt, értem *Suomalainen Kirjallisuus 1544—1877*. (Finn irodalom 1544—1877) című könyvét, melyben a finn irodalom teljes lajstromát adta a szerzők neveinek alfabetikus rendjében és azonkívül szakmák szerinti csoportosításban is. Utólagos pótlékokkal a jegyzéket az 1895. évig egészítette ki azóta.

Ámbár a finn irodalom története, mint látjuk, már a XVI. század közepével kezdődik, az első nyomdát csak 1642-ben állították föl, még pedig az åboi egyetemen s ez a nyomda hosszabb ideig az egyedüli volt, mely az országban működött.

Szerző érdekesen beszéli el ama számos viszontagságot, melyeket a nyomdászat a lefolyt negyedfél századon átélt.

Kropf Lajos.

FOLYÓIRATOK SZEMLÉJE.

I.

HAZAI FOLYÓIRATOK.

Az **Egyetemes Philologiai Közlöny XXII. évfolyama IV. füzetében** (1898 április) *Kont Ignác* folytatja a mult évi francia filologiai irodalom ismertetését. Az **V. füzetben** (1898 május) az előbbinek folytatásán kívül *Katona Lajos* dolgozata olvasható a *Gesta Romanorum Sztáray-kódexéről*. *Heinrich Gusztáv* az »Igaz barátságna és szíves szeretetnek tüköre« czimen 1762-ben megjelent magyar elbeszélő költe-

ményről ír. *Balassa József* ismerteti Gáspár Elek dr. dolgozatát a Lobkowitz-kódexről. A VI. VII. (kettős) füzet (1898 június. július) folytatja *Kont* dolgozatának közlését. *Heinrich Gusztáv* ismerteti Ráskai Gáspár Vitéz Franciscójának Szilády Áron által eszközölt kiadását. *Gyulai Ágost* arról ír, hogy mi volt a sorsa *Ipolyi Magyar Mythológiájának*? Ez a füzet tartalmazza az 1897. évi magyar filológiai irodalom részletes ismertetését *Hellebrant Árpád* tollából.

Az **Erdélyi Múzeum** XV. kötetének III. füzeté (1898 márczius 15.) ismerteti *Ferenczi Zoltánnak* a kolozsvári színház és színészet történetéről irt könyvét. A IV. füzetben (1898 április 15.) *dr. Török István* adalékokat közöl az erdélyi hírlapirodalom történetéhez. *Szádeczky Lajos* a Siebmacher nagy czimerkönyvének az erdélyi nemességre vonatkozó újabban megjelent füzetait ismerteti. Szó van még a füzetben *Tagányi Károlynak* az erdélyi udvari kancelláriai levéltárt ismertető dolgozatáról. Az V. füzetben (1898 május) *Domján István* a Székely Nemzeti Múzeumról ír. A VI. füzetben (1898 június) *dr. Ferenczi Zoltánnak* a kolozsvári r. kath. lyceum egy jezsuita-dramakódexéről irt tanulmánya olvasható.

A **Grafikai Szemle** VIII. évfolyama 3. száma (1898 márczius) közleményeket tartalmaz a könyv- és folyószedéstről *Heller Ignácztól*, a sajtóhibákról *Simonovits Kornéltól* és Berlin nyomdájáról. Mellékletül közli *Vaszary János* egy czimrajzának a Pesti könyvnyomda részvénytársaság litografiai osztálya által készített reprodukcióját. — A 4. szám (1898 április) *Heller* dolgozatának folytatásán kívül szól a plakát-kiállításról és röviden megemlékezik *dr. Falk Zsigmond* kis füzetéről, melyben a hazai sokszorosító ipar állapotait mutatja be s melyhez *Firtinger* nyomdászati-történeti térképe van mellékelve. — Az 5. számban (1898 május) véget ér *Heller* dolgozata, melyen kívül fölemlítendő *F. K. Kazinczy Ferencz* és a hazai könyvnyomtatás című hosszabb közleménye, továbbá a *Faragóé*, mely Gutenberg vagy Brito? ezimen hirt ad *Gilliodts van Severen* nemrég megjelent könyvéről. — A 6. számban (1898 június) *Venkovits Károly* kezd egy dolgozatot a szászsebesi nyomdászokról. Ezenkívül kisebb közlemények olvashatók a lipcsei levelezőlap kiállításról és az indiai nyomdászatról. — A 7. számban (1898 július) a *Venkovits* dolgozatának befejezésén kívül *Faragó* cikke olvasható *Honterusról* és *Smalian Armin* német szakiróé az egységes betűrendszerről. — A 8. számból (1898 augusztus) fölemlítjük *Firtinger Károly* közleményét, melyben a Pesti Hírlap szedői által 1841-ben *Kossuth Lajos* névnapjára irt és meglepetés gyanánt kinyomatott és neki átadott verset bemutatja.

Az Irodalomtörténeti Közlemények VIII. évfolyamának II. füzeté a következő tartalommal jelent meg: *Bayer József*: »Árpád ébredése«-keletkezésének története. — *Erdélyi Pál*: Balassa versek-e? — *Szimmyey Ferencz*: Baicsányi irodalmi működése (Befejező közlemény). — *Dr. Bartha József*: Barcsai Ákos csatájáról való gúnydal. — Adattár: *Hegedüs István*: Irodalomtörténeti tarlózások az olasz könyvtárakban. (I. közlemény.) — *Nagy Iván*: Oklevelek Gyöngyösi István életéhez. (II. közlemény.) — *Demek Győző*: Kazinczy Ferencz egy kiadatlan levele. (A. Regmetz, 1782. július 4.) — *Reza Dezső*: Döbrentei irodalmi munkásságához. (II. közlemény.) — *Dr. Kapossy Luczián*: Régi kritikák. — Petőfi kérvénymintája a szabadszállási követválasztás ellen 1848-ban. (Hasonmással.) — *Bayer József*: A debreczeni színpad műsora 1811-ben. — Ismer tetések, bírálatok: *Lánczy Gyula*, A magyarság az Árpádok korában. — *Riedl Friyges*, A magyar irodalom főirányai. — *Wolff Béla*, Az első magyar dramaturg. (Ism. Demek Győző.) — *Dr. Murajda F. Nándor*: Döbrentei Erdélyi Muzeumának kritikái irányá. (Ism. Demek Győző.) — Magyar Kritika, szerkeszti *Benedek Elek*. (Ism. I. M. Gy.) — *Benkó Imre* megjegyzései. — *Binder Jenő*, Egy magyar Lázár dráma. — *Vegyesek*: A tiguromi imádságos könyv. — *Babona* a tizenhetedik században. (D. L.) — Ad vocem: Szittyá. Kokonya. Csollák. — Irodalomtörténeti repertorium *Hellebrant Árpádtól*. — A III. füzet tartalma: *Dr. Császár Elemér*: Kisfaludy Sándor mint vigjátékiró. (I. közlemény.) — *Kaufmann Lajos*: A görög és római klasszikusok Kazinczy Ferencz levelezésében. — Adattár: *Dr. Illésy János*: Adatok br. Amadé László élettörténetéhez. — *Hegedüs István*: Irodalomtörténeti tarlózások az olasz könyvtárakban. (II. közlemény.) — *Dr. Dézsi Lajos*: Levelek a göttingai kir. egyetem könyvtárából. — *Vegyesek*: Argirus. — Czömpölye. — Páriz Pápai verses oratiója. (D. L.) — Ad vocem: Szittyá. — Tisztesség. — Irodalomtörténeti repertorium *Hellebrant Árpádtól*.

A Századok XXXII. évfolyama 3. füzetében (1898 márczius) *Dézsi Lajos* folytatja a millenaris iskolatörténetek ismer tetését. *Kropf Lajos* ismerteti az *Ecclesiae Londino-Batavae Archivum* című kiadványt, kiemelve a magyar bibliografiai érde kességű adatokat. *Szilágyi Sándor* titkári jelentésében a történelmi társulat múlt évi működéséről szintén sok bibliografiai érde kű adat található. — A 4. füzet (1898 április) *Wertheimer Ede* »A magyarországi cenzura történelméhez« című dolgozatán kívül *dr. Margalits Ede* közlésében *Zrinyinek*, a költő nek ismeretlen leveleit tartalmazza. *Dézsi* folytatja ismer tetését, a kisebb közlemények között pedig szó van a selmecz bányai városi levéltár pusztulásáról és a magyar tör vények egy XVI. századbéli másolatáról, az u. n. keszthelyi

törvénygyűjteményről. *Margalits Ede* horvát történelmi repertóriumából a IX. közlemény olvasható. — Az 5. füzetben (1898 május.) *Dézi* dolgozata folytatódik s röviden ismertetve van Poncianus Historiájának *Heinrich Gusztáv* által eszközölt újabb kiadása. — A 6. füzetben (1898 június) *Dézi* és *Margalits* folytatólagos közleményein kívül *Récsey Viktor* egy XV—XVII. századbéli jászóvári kéziratot formulare-ról irt dolgozata olvasható. — Minden füzetben *történeti könyvtár* czímen föl vannak sorolva a történeti irodalom újabb termékei.

II.

KÜLFÖLDI FOLYÓIRATOK.

Archivalische Zeitschrift. *Uj folyam, VII. kötet.* *Karl Primbs*, Mittheilungen über Wappen- und Adelsverleihungen. — *P. P.* Verzeichnisse der in Ländern der westlichen Hälfte der österreichischen Monarchie von Kaiser Joseph II. 1782—1790 aufgehobenen Klöster. — *Edmund Freiherr von Oefele*, Ueber die Herkunft einiger Bischöfe von Regensburg. — *Dr. Franz Ludwig Baumann*, Siegelbittzeugen in den Urkunden des Stiftes Kempten. — Jahresanfang im Stifte Kempten. — Aus der archivalischen Litteratur der Jahre 1896 u. 1897. — *Dr. Franz Ludwig Baumann*, Zur Geschichte der deutschen Personennamen. — *Karl Primbs*, Mittheilungen über Wappen- und Adelsverleihungen. (Nachtrag.) — *Dr. Franz Ludwig Baumann*, Eine Urkundenüberetzung des 15. Jahrhunderts. — Eine Familie Vogelwaid im Ries. — *F. Falk*, Die Nahegau-Oertlichkeiten nach dem Cod. Lauresh. 2000 bis 2026 und III. 191.

Centralblatt für Bibliothekswesen. *XV. évfolyam, 4. és 5. füzet.* (1898 április-május.) *Richard Beck*, Die Beziehungen des Florentiners Antonio Magliabechi zu Christian Daum, Rektor zu Zwickau. (Schluss.) — *Konrad Haebler*, Zur Drucker-Geschichte Spaniens. — *I. L. Heiberg*, Nachträgliches über Georg Valla. — *Zucker*, Die ehemals in Altdorf befindliche Schwarzsche Bücher-Sammlung. — **Recensionen und Anzeigen:** Katalog der Stadtbibliothek Zürich. (P. G. M.) *Conradus Eubel*, Hierarchia catholica medii aevi sive summorum Pontificum, S. R. E. Cardinalium, ecclesiarum Antistitum series ab anno 1198 usque ad annum 1431 perducta e documentis tabularii praesertim Vaticani collecta, digesta, edita. (*W. Brambach*.) Bibliographie der deutschen Zeitschriften-Litteratur. (*Ernest Roth*.) *Frati Carlo*, Bibliografia Malpighiana. Manoscritti della Biblioteca di Bastia attributi a Marcello Malpighi; comunicazione del Barone *Cervoni* (O. Taschenberg.) *Victor Lucien Hahn*, Essai sur la bibliographie médicale. (*Ernst Roth*.) *Richard Kukula*, Amts-Instruction für die Ausarbeitung des Zettelkataloges der k. k. Öffentlichen und Universitäts-Bibliothek in Prag. *I. Mayer*, Die Amtsinstruction für die k. k. Öffentliche und Universitätsbibliothek

in Prag besprochen. (Fritz Milkau). Max Ortner. Das Problem einer wissenschaftlichen Centralbibliothek Österreichs in Wien. (Dr. Frankfurter.) Festgabe für Franz Susemihl. (Rudolf Klufsmann.) — 6. *füzet.* (1898 június.) Dr. Gustav *Bauch*, Drucke von Frankfurt a. O. — Albert *Maire*, Comment procéder pour déménager une Bibliothèque de plus de 100,000 volumes. — *Recensionen und Anzeigen*: Arnold Mayer u. Heinrich Rietsch, Die Mondsee-Wiener Liederhandschrift und der Mönch von Salzburg. Catalogue general des livres imprimés de la Bibliothèque nationale; Auteurs. Tome I. Aachs-Albyville. (A. Graesel.) — O. *Hartwig*, In eigener Sache. — 7. *füzet.* (1898 július.) Dr. Gustav *Bauch*, Die Urdrucke der Epistolae Obscurorum Virorum. — M. *Ortner*, Die wissenschaftliche Centralbibliothek in Wien noch einmal. — *Recensionen u. Anzeigen*: Hans Lietzmann, Catenen; Mittheilungen über ihre Geschichte und handschriftliche Überlieferung. Mit einem Beitrag von Hermann Usener. (C. Haebelin.) New Book List issued by W. Muller. Vol. II. No. 1—12. Dazu: Cumulative Index of Author, Subject & Title being a monthly supplement to »The New Book List.« (Alfred Schulze.) 8. *füzet.* (1898 augusztus.) O. v. *Gebhardt*, Christian Friedrich Matthaei und seine Sammlung griechischer Handschriften. — Friedrich *Latendorf*, Die zu Wittenberg unter Melanchtons Mitwirkung erschienenen Ausgaben der mecklenburgischen Kirchenordnung und des mecklenburgischen Ordinandenexamens. — E. *Kück*, Über zwei Doppeldrucke des Jahres 1522. — Dr. *Funk*, Das Martyrium des hl. Polykarp. — Max *Ortner*, Zum Generalkatalog der österreichischen Handschriften. — Emil *Heuser*, Aus den Verhandlungen der hessischen Landstände. — *Recensionen und Anzeigen*: George Brown Goode, The Smithsonian Institution 1846—1896. (O. Taschenberg.) Otto Kunzer Katalog der Leopold-Sophien-Bibliothek der ehemaligen freien Reichsstadt Ueberlingen a. B. (Dr. J. R. Asmus.) Dr. phil. Max Güntz, Handbuch der landwirtschaftlichen Litteratur. (Ernst Roth.) Robert Proctor, An Index to the early printed Books in the British Museum. (C. Haebelin.) Dr. J. W. Nagl und Jakob Zeidler, Deutsch-Oesterreichische Litteraturgeschichte. Ein Handbuch zur Geschichte der deutschen Dichtung in Oesterreich-Ungarn. (F. Eichler).

Állandó rovatok: Mittheilungen aus und über Bibliotheken. — Vermischte Notizen. — Neue Erscheinungen auf dem Gebiete des Bibliothekswesens. — Antiquarische Kataloge. — Personalnachrichten.

Deutsche Litteraturzeitung. XIX. *évfolyam*, 7. *szám.* (1898 február 19.) Fritz *Grimme*, Geschichte der Minnesänger. (Konrad Burdach.) — 8. *szám* (1898 február 26.) Albert *Thierfelder*, System der altgriechischen Instrumentalnotenschrift. (C. von Jan.) — 9. *szám.* (1898 márczius 5.) Zeitschrift des Aachener Geschichtsvereins; XIX. Bd. Festschrift aus Anlass der Eröffnung des Bibliothekgebäudes

der Stadt Aachen (F. X. Kraus). — 13. szám. (1898 április 2.) Ferdinand *Eichler*, Bibliothekspolitik am Ausgange des 19-en Jahrhunderts. (Armin Graesel.) — 14. szám. (1898 április 9.) Ed. *Heyck*, Die Allgemeine Zeitung 1798—1898. (Dr. Rudolf Fürst.) — 15. szám. (1898 április 16.) Die Hofbibliothek in Wien. (Dr. E. Renard.) — 16. szám. (1898 április 23.) Codex Bernensis 363. (O. v. Gebhardt.) — 17. szám. (1898 április 30.) Aegyptische Urkunden aus den königlichen Museen zu Berlin. (Dr. Martin Hartmann.) — 19. szám. (1898 május 14.) R. *Proctor*, A Classified Index to the Serapeum. (K. Dziatzko.) Monumenta historica Societatis Jesu. (Eberhard Gothein.)

Le Bibliographe Moderne. I. évfolyam. 1897 november-december i füzet. (6. szám.) Maurice *Tourneux*, Les sources bibliographiques de l'histoire de la Révolution française (fin). — Ch. *Schmidt*, Le fonds »France« aux archives de Bâle. — La conférence bibliographique de Milan. — A. M. P. *Ingold*, Les manuscrits des anciennes maisons religieuses d'Alsace. — Actualités bibliographiques: Henri *Stein*, Bibliographie de Hans Holbein. — Chronique des Archives: France. Italie. Suisse. — Chronique des Bibliothèques: Belgique. — Chronique bibliographique: La bibliothèque de Jean d'Angouleme. Bibliographie de la littérature italienne. Bibliographie géographique. — Nécrologie: A. D. *Jørgensen*. (E. Gigas.) Justin Winsor. (H. S.). — Comptes rendus et livres nouveaux: Revues spéciales. De l'Estourbeillon, Inventaire des archives des chateaux bretons VI. 2.; Inventaire des archives du chateau de Sainte Verge, pres Thouars. (H. S.) Silvio Lippi, L'archivio comunale di Cagliari. (H. S.) E. Lambrecht, Catalogue de la bibliothèque de l'École des langues orientales vivantes. (H. S.) A. Claudin: Antiquités typographiques de la France; origines et débuts de l'imprimerie à Poitiers. (H. S.) — **II. évfolyam. 1898. január-februári füzet.** (7. szám) Henri *Stein*, Introduction au »Manuel de bibliographie générale.« — C. M. *Briquet*, Anciennes papeteries et filigranes du pays barrois. — L. G. *Pélissier*, Autographes français à Turin — Gabriel *Marcel*, Les acquisitions de la Bibliothèque Nationale (cartes et collectiones géographiques) en 1897. — Henri *Stein*, Les archives de la Préfecture de police à Paris. — Actualités bibliographiques: Henri de *Curzon*, Bibliographie de M. J. Sedaine. — Chronique des archives: Allemagne. Autriche-Hongrie. Belgique. Espagne. France. Italie. — Chronique des Bibliothèques: Allemagne. Espagne. États-Unis d'Amérique. France. — Chronique bibliographique: Histoire du papier. Histoire de l'imprimerie. Une bibliographie courante de l'art italien. Une nouvelle bibliographie provinciale. Le système décimal en Amérique. Cartographie de l'Asie. Une collection d'anciennes reliures. — Comptes rendus et livres nouveaux: Revues spéciales. Max Bruchet, Notice sur l'ancien cadastre de Savoie. (H. S.) Fruin Th. Rijks

Archief-Depot in de Provincie Zeeland. (H. S.) Georges Bengesco. Essai d'une notice bibliographique sur la question d'Orient; Orient européen (1821--1897). (H. S.) Dr. Lucien Hans: Essai de bibliographie médicale; études analytique des principaux répertoires bibliographiques concernant les sciences médicales. (H. S.) Juan Enrique O'Ryan Bibliografie de la imprenta en Guate mala en los siglos XVII. y XVIII. (H. S.) -- *Márctzius-áprilisi füzet.* (8. szám.) Pierre *Arnauld*, Les associations d'imprimeurs et de libraires à Mantone au XV. siècle. -- M. P. *Ingold*, Les manuscrits des anciennes maisons religieuses d'Alsace. (suite). -- Eugène *Capet*, La nouvelle bibliothèque de New-York. -- Jos. *Berthelé*, Un projet de classement d'archives municipales au XVIII. siècle. -- Chronique des archives: Allemagne. France. Italie. Pays-Bas. Suisse. -- Chronique des bibliothèques. -- Chronique bibliographique: Cours de bibliographie. Une bibliographie bibliographique périodique. -- Comptes rendus et livres nouveaux: Revue spéciale. G. Mazzatini, Gli archivi del storia d'Italia Vol. I. Fasc. 1. 2. (H. S.). F. Dietrich: Bibliographie der deutschen Zeitschriften-Litteratur. (H. S.) Georg M. Wrong, Review of historical publications relating to Canada. (H. S.) Charles E. S. Phillips, Bibliography of X-Ray literature and research. (H. S.) Joseph Szinnyi père, Jókai Mór (Maurice Jókai; étude bio-bibliographique). (J. Kont.) *Május-júniusi füzet.* (9. szám.) E. *Bloch*, Catalogue des manuscrits mazdéens de la Bibliothèque Nationale de Paris. -- Henri *Stein*, La collection Dufresne et les archives lorraines. -- J. A. *Brutails*, Nouvelles recherches sur les origines de l'imprimerie à Bordeaux. -- H. S. Une lettre inédite de Bossuet sur la liberté de la presse. -- Em. *Motta*, Le bagage d'un étudiant de Pavie en 1479. -- Chronique des Archives: Allemagne. France. Grande-Bretagne. -- Chronique des Bibliothèques: Allemagne. Autriche-Hongrie. Belgique. Espagne. France. Grande-Bretagne. Indo-Chine. Italie. -- Chronique bibliographique: Histoire de l'imprimerie. Histoire du papier. Une bibliographie dauphinoise. Les titres et la bibliographie. -- Comptes rendus et livres nouveaux: Revues spéciales. Dem. Marzi: Notize storiche intorno ai documenti ed agli archivi piu antichi della Republica fiorentina (sec XII.—XIV.) (H. S.) Louis Dufour-Vernes, Les archives d'État de Genève 1814—1896. (H. S.) Pierre de Nolhac, Le Virgile du Vatican et ses peintures. (H. S.) Geographischer Jahresbericht über Österreich. (H. S.) Baudrier, Bibliographie lyonnaise; recherches sur les imprimeurs, libraires, relieurs et fondeurs de lettres de Lyon au XVI. siècle. (H. S.) A. de La Bouralière, Chapitre rétrospectif sur les débuts de l'imprimerie à Poitiers. A. Claudin, Les origines et les débuts de l'imprimerie à Poitiers; nouvelles recherches. (H. S.)

Revue des Bibliothèques. VIII. *évfolyam.* 1. 2. *füzet* (1898 január-február.) E. *Bloch*, Inventaire et description des miniatures

des manuscrits orientaux conservés à la Bibliothèque nationale. — Louis *Thiasne*, François Foucquet et les miniatures de la Cité de Dieu de saint Augustin. — W. H. James *Weale*, Jean Le Breton, prototypographe français. — M. L. *Polain*, Notes sur deux impressions Poitevines du XVI. siècle. — Nécrologie: Carlo Castellani. (Léon Dorez.) — Bibliographie: Henri Omont, Bibliothèque nationale; Catalogue des collections manuscrites et imprimées relatives à l'histoire de Metz et de la Lorraine, légués par August Prost. (Léon Dorez.) Henri Omont, Bibliothèque Nationale: Catalogue des manuscrits grecs, latins, français et espagnols et des portulans recueillis par feu Emmanuel Miller. (Léon Dorez.) Louis Gilliodts-Van Severen, L'oeuvre de Jean Brito, prototypographe brugeois. (Léon Dorez.) — Chronique des bibliothèques: Allemagne. Angleterre. Belgique. États-Unis d'Amérique. France. Italie. — 3. 4. 5. *füzet.* (1898 márczius, április, május.) Emile *Picot*, Des Français qui ont écrit en italien au XVI. siècle. — Albert *Réville*, Antiquités Mexicaines: les aventures de la collection Aubin Goupil. — Louis Gilliodts *Van Severen*, La question de Jean Brito — E. *Bloch*, Inventaire et description des miniatures des manuscrits orientaux conservés à la Bibliothèque nationale. — Franz *Ehrle*, Sur la conservation et la restauration des anciens manuscrits. — Nécrologie: Giuseppe Ottino. (Carlo Frati.) — Bibliographie: Carlo Frati, Bibliografia Malpighiana. Catalogo descrittivo delle opere à stampa di Marcello Malpighi e degli scritti che lo riguardano. (Léon Dorez.) Dott. Ludovico Frati, I codici Morbio della R. Biblioteca di Brera. (Léon Dorez.) Esposizione nazionale di Torino MDCCCXCVIII. Manoscritti e libri a stampa musicati esposti della Biblioteca nazionale di Torino. (Léon Dorez.) Chroniques des bibliothèques: Allemagne. Angleterre. Belgique. France. Italie.

Állandó rovat: Personnel des bibliothèques. Melléklet: Henri Omont, Inventaire sommaire des portefeuilles de Fontanieu conservés à la Bibliothèque Nationale.

Zeitschrift für Bücherfreunde. I. *évfolyam*, 10. *füzet.* (1898 január.) J. *Meier-Graefe*, Die moderne Illustrationskunst in Belgien. II. Die Neueren. — Karl *Lory*, Friedrich der Grosse in der süd-deutschen Flugschriften-Litteratur. — Klaus von *Rheden*, Der »Pan.« — Konrad *Hübner*, Die Druckermarken mit dem V. — Rudolf *Beer*, Der Papyrus Erzherzog Rainer. — Kritik: Paulys Real-Encyclopädie. (W. L. Schreiber.) Nagl u. Zeidler, Deutsch-Österreichische Litteraturgeschichte (—kt). Oldendorp: Ratmannen-Spiegel. Wahrhaftige Entschuldigung. (—f.) Die Handschrift des Redentiners Osterspiels. (—f.) Charles. The Assumption of Moses. (—tz.) Hausschatz moderner Kunst. (—m.) — Meinungs-austausch: Zu Casanova (Ch. d'A.) Zu Casanova (H. H. Meier.) Zu Napoleon und der Gothaer Almanach. (E. W. Moes.) Zur Stormschen Gesamtausgabe. — 11. *füzet.*

(1898 február.) Eduard *Grosse*, Ein vergessenes Illustrationsverfahren. — Rudolf *Beer*, Der Papyrus Erzherzog Rainer (Schluss). — Gustav *Karpeles*, Heines Buch der Lieder. — Eduard *Fuchs*, Noch einige Jahn-Karikaturen. — Ernst *Rowe*, Zur Litteratur über Friedrich Wilhelm II. — Otto von *Schleinitz*, Die zweite Ashburnam-Auktion. — Kritik: Aus Worpsswede. (—z.) Marcks, Königin Elisabeth. (—v.) Haitz, Die Büchermarken. (S.) Fromm, Festschrift zur Eröffnung des Aachener Bibliotheksgebäudes. (—Z.) Eckmann Neue Formen. (D.) Werle, Ein malerisches Bürgerheim V.-M. J. Gradl und C. Schlotke, Kleinkunst I. (—a.) Keats, Poems und Browning, Poems. (—mf.) Gyp: Totote (—a.). — Mittheilungen: Daudet in der Karikatur (E. F.) Aus der Sammlung Moser. (—Z.) Hungers deutsche Übersetzung der »Emblemata« Alciatos. (M. Rubensohn.) Ein Baseler Druck von 1520. (F. Falk.) — Meinungs-austausch: Naumanns »Philosophischer Bauer« und Lottingers »Coucou«. (P. Leverkühn.) — 12. füzet. (1898 márczius.) Georg *Frick*, Die Elzevirschen Republiken. — Viktor *Ottman*, Die erotische Litteratur und die Bibliotheken. — Paul *Adam*, Das »Vorsatz« im Buche und die Innenseite des Deckels. — Oskar *Doering*, Reste der Ilsenburger Klosterbibliothek. — Robert *Eitner*, Der Musiknotendruck und seine Entwicklung. — F. v. Z., Neuere deutsche Drucker-, Verleger- und Antiquariatsmarken. — K. v. R., Hermann Vogel als Illustrator. — Kritik: Pan, III. 2. (R.) Bolte, Die schöne Magelone. (A. L. J.) Köhler, Entwicklungsgeschichte des Buchgewerbes. (—R.) Bibliothek für Bücherliebhaber. (—f.) Heinse, Petron. (—z.) Sacha Schneider, Faust. (—R.) — Mittheilungen: Titelblatt von P. P. Rubens. (Frantz Weinitz.) — Meinungs-austausch: Dichtungen ohne R. (Philipp M. Halm.) Druckerfamilie Le Rouge. (P. Hierte.) Casanova dramatisiert. (A. L. Jellinek.) Bücher Ott Heinrichs von der Pfalz. (H.) — II. évfolyam, 1. füzet. (1898 április.) Walter von zur *Westen*, Moderne deutsche Notentitel. — Moriz *Sondheim*, William Morris. — Adolf *Hauffen*, Über die Bibliothek Johann Fischarts. — Ernst *Schur*, Ziele für die innere Ausstattung des Buches. — K. E. Graf zu *Leiningen-Westerburg*, Neue Ex-Libris. — Kritik: Grönvold, Friedrich Wasmann. (—R.) Adam, Die praktischen Arbeiten des Buchbinders. (—bl—) Uzanne, L'Art dans la décoration extérieure des livres. (K. R.) Holmes, Queen Victoria. (—s.) Forrer, Les imprimeurs de tissus. (—Z.) — Mittheilungen: Neue Einbände. (—z.) Die Buchformate nach ihrer historischen und ästhetischen Entwicklung. (G. Milchsack.) — Meinungs-austausch: Zu Karpeles »Heines Buch der Lieder.« (H. Oswald.) Blumauer über die Buchausstattung. (Dr. D.) Zu Rowe »Litteratur über Friedrich Wilhelm II.« (L. Geiger.) — 2. füzet. (1898 május.) R. *Forrer*, Mittelalterliche und neuere Lesezeichen. — Theodor *Goebel*: Vom Fortschritt in der graphischen Kunst und Technik. — Julius *Aufseesser*, Ein ungedrucktes Annalenwerk der Litographie. — Rudolf *Genée*, Das Notenskizzen-

buch Mozarts aus London 1764. — Dr. Arend *Buchholz*, Die Berliner Litteratur von 1848. — F. v. Z. Neue Illustrationswerke. — Otto v. *Schleinitz*, Caxton im British Museum. — Kritik: Werkmeister, Das XIX. Jahrhundert in Bildnissen. (v. R.) Heierli, Die Schweizer Trachten vom XVII. bis XIX. Jahrhundert. (—n.) Pan. III. 2. (—f.) Meisterwerke der Holzschnidekunst IV. (— L.) — Mittheilungen: Die Weigelsche Miniaturensammlung. (C. A. Grumpelt.) Druckermarken aus Speier und Neustadt an d. H. (F. W. E. Roth.) L'Oeuvre de Jean Brito. — Meinungs-austausch: Verfasser des »Patriotischen Kaufmanns«. (M. Freund.) Casanovabrief in der Morrison Sammlung. (H. H. Meyer.) — 3. fűzet. (1898 június.) Eduard *Fuchs*, Lola Montez in der Karikatur. — F. *Grunwald*, Wie logieren wir unsere Bücher? — Dr. Arend *Buchholtz*, Die Berliner Litteratur von 1848. (Schluss). — Ernst *Schur*, Ziele für die innere Ausstattung des Buches. II. Neue Typen. — Kritik: Kaufmann, Geschichte der deutschen Universitäten. Zarncke, Aufsätze zur Kultur u. Zeitgeschichte. Der Leipziger Student vor 100 Jahren. Bock, Aus einer kleinen Universitätstadt. (A. L. Jellinek.) Heitz und Zarnetzky, Die Kölner Büchermarken bis Anfang des XVII. Jahrhunderts. (P. E. R.) Berner. s' Freindl. (—f.) Bogvenuen (D.) Proctor. Early Printed Books. (v. S.) — Mittheilungen: Eine Büchersammelnde Bauerfamilie. (H. Müller-Branel.) Wer hat Luthers Thesen gedruckt? (—r.) Meinungs-austausch: Geschichte eines patriotischen Kaufmanns. (G. Weisstein.) Annalenwerk der Lithographie. (J. A.) Fischarts Bibliothek. (A. Hauffen.)

Állandó rovatok: Chronik. — Von den Auctionen. — Kleine Notizen. — Beiblatt.